

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1934. VII. 1. :: XXIII. évf. 19 sz. :: 20 lei

TARTALOM:

... Oroszország felé... — Vezérkari portrék: Frint
... Dr. Lakatos Ottó, Dr. Vágvölgyi Lajos, Kovintyity
... — „Áthágják a törvényeket, kormányokat buk-
... ak, megölnek embereket...” — Országos visszhangja
... adt Barabás Béla méltatlan temetéséről írott cik-
... knek. — Valuta és árucsempészésben Arad bene-
... het Európa-bajnokságra. — Csillagászati számok egy
... intézeti szövetség jelentéséből. — Két Zimmer-
... né nem lért meg egy bőrületben. — Szerveze-
... a város a parti mentőszolgálatot a strand szezon
... ére. — Nem rossz üzlet a házasságközvetítés. —
... nincs többé... — Néma vállalatoknak nem érti sza-
... a közönség. — A hordár, aki leszakadt a roman-
... s Aradról. — Mi a titka a házi orvos-cserének, stb.

I. Schutz

posztóáru-
nagykeres-
kedés.

ARAD,
Bulev. Regina Maria

A „REGGEL“

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar,

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasza van:

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicora 1.

Pavel SEBŐK Pál

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 15.

Specialist de mobile din piele, tapiseri și decoraturi
Bőrbutor specialista, kárpitós és diszító

Bevásárlás előtt
tekintse meg

Szántó és Komlós
ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útjára is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: ARAD, Str. Românuului 1. (Palatul B. Româneasca) Tel. 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Kiadóhivatal és nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Timișoarai kiadóhivatal: Strada Eugen de Savoya 12

XXIII. ÉVF. 19. SZ.

1934 JULIUS 1.

FŐSZERKESZTŐ:

GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kjadóhivatali megbizot-
tak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Az út Oroszország felé...

(Arad.) Barthou francia külügyminiszter bucuresti látogatása alkalmával, mint román diszállampolgár, román utlevelet kapott. Ebben már nem állt az eddigi szokásos kitétel: Oroszország kivételével. És ezentul egyetlen román állampolgár utlevelében nem lesz benne a másfélévtizede fennálló korlátozás. A Barthou-féle utlevél természetesen csupán szimbólum, hiszen a francia külügyminiszter nem a román utlevelével fogja meglátogatni a szovjetek köztársaságát. A szimbólikus utlevél azt jelenti, hogy román állampolgár számára ezentul már szabad az út Moszkvába. Ez lett az első következménye annak a megegyezésnek, amelyet Titulescu a kisanantant nevében kötött Litvinov orosz külügyi népbiztossal.

Annak, hogy ez a megegyezés tizenötésztendei vajudás után végre létrejött, a nemzeti szocialista Németország az oka. A német külpolitika cseppet sem diplomatikus gyakori megnyilatkozása arról, hogy Németországnak milyen szerep jut Keleten, azt eredményezte, hogy Oroszország legtevékenyebb résztvevője lett azoknak a genfi konferenciáknak, amelyeket azelőtt megvetett és lenézett. Oroszországot az elvakult német külpolitika ama államok mellé kényszerítette, amelyek elsősorban vannak érdekelve a jelenlegi európai rend fenntartásában. Ebben a tekintetben a szovjet-unió már nem a szociális forradalmak házája, hanem átváltozott konzervatív álam. Nem a szocialista köztársaságok szövetsége látható most a külpolitika horizontján, hanem Oroszország, mint nagyhatalom. Ismét ez a nagyhatalom játszik fontos hangszert az európai koncerten. Ennek a nagyhatalomnak külpolitikái akarát nem szélsőséges társadalmi doktrina irányítja, hanem birtokállományának intakt megőrzése. Olyan tényező irányítja tehát a szovjet külpolitikáját, amilyen minden más kapitalista polgári állam külpolitikájának az irányítója.

Külpolitikában nem létezik lehetetlenség. Amiről tizenöt évvel ezelőtt senki még csak álmodni sem merészkedett, az ime most kézzelfogható valóság lett. Szovjet-Oroszország

minden európai állammal kibékült, megegyezett és így sikerült gátat emelni a hitleri Németország keleti törekvései elé.

A diplomáciai kapcsolatok felvétele azonban még korántsem jelenti azt, hogy ezentúl boldog-boldogtalan szabadon utazhatik a Dnyeszteren túlra. A generális elv az, hogy az utazást nem korlátozzák. Természetesen a preventív védekezés szempontjából nem mindenki kaphat majd Oroszországba szóló utlevelet, miután Romániának egyáltalán nem érdeke, hogy a szélsőséges elemek utazzanak át és mint kiképzett agitátorok térjenek vissza. Bizonyos, hogy elsősorban csak azok utazhatnak majd Szovjet Oroszországba, akik kereskedelmi és ipari téren hasznot hajtó összeköttetéseket igyekeznek odaát létrehozni. Mert ez a legfontosabb: a gazdasági kapcsolat.

Vezérkari portrék

Arad politikai, társadalmi, művészeti és közgazdasági életéből. (Cikksorozat)

Esténként fürge járásu öregur szokott végigsétálni a lutheránus templomtól a Kain-patikáig és vissza. Télen és nyáron megteszi az öreg ur ezt az utat. Ez a rendszer napi sétája. Igen gyakran a hitvese is elkíséri. **Frint Lajos** Fiatalok, öregek tisztességteljesen köszönik a sétálót, aki nem más mint Frint Lajos evangélikus püspök, vagy ahogy hivatalosan nevezni szokták: méltóságos szuperintendes ur. Arad legnépszerűbb lelképásztora. Nemcsak egyházának tagjai tartják nagy becsben, hanem Arad másvallású polgárai is. Mi a titka a nagy nyilvánosság előtt alig szereplő főpásztor népszerűségének? Az egyénisége.

Frint Lajos úgy él a legöregebb aradi polgár emlékezetében, mintha e város falai között látta volna meg a napvilágot. Pedig nem aradi ember, de aradivá lett testestől-lelkéstől. Egész fiatalon hívták meg az aradi lutheránus egyházközség lelkészének. Ez nyomban a felszentelése után történt. Szegényes keretek közé került, kicsiny gyülekezet hallgatta vasárnaponként a fiatal lelkész gyönyörű prédikációit. Hat évtizede annak, hogy Frint Lajos megkezdte Aradon áldásdus működését. És azóta szakadatlanul irányítja az egyházközség lelki ügyeit, sőt amióta megalakult az egy-

A nyár már nem hoz gondot, régi ruháimat

strada Strolescu

Hospodárhoz

vegyleg tisztítási
A R A D

küldöm
átfesteni,

strada Eminescu

— **Orvosi hír.** Dr. Lukáts Jenő rendeléseit újból megkezdte.

házkerület és ennek püspökévé nevezte ki a királyi kegy, a fennhatósága alá tartozó összes egyházközségek lelki irányítása is reá nehezedett.

Aradi lelkipásztorkodásának betetőzésére volt a gyönyörű lutheránus templom felépítése. Az aradi lutheránusok hosszú-hosszu ideig a református templomban tartottak istentiszteletet — minden második vasárnapon. A testvér-felekezet szívesen engedte át imaházát Frint Lajos hivetnek. Ez a vendégeskedés mindaddig tartott, amíg összegyűlt a templomépítési alap és a mai helyén felépült a remekbe készült gótikus templom. Arad Lutheránus társadalma Frintnek köszönheti, hogy temploma van. A lévita lelkes fanatimusával hozta össze az alapot. Nem ismert fáradságot, ha arról volt szó, hogy a templom-alap gyarapodjék.

Aki csak egyszer is belenézett Frint püspök igazságos tekintetű szemeibe, meg van róla győződve, hogy istennek ez a derék szolgálja maga az alázatos szelidség, aki soha sem tud haragudni. Nem is tud, csak akkor, ha a gonoszszágot, ha az emberi fennhéjázást és rosszaságot korbácsolja. Ilyenkor kipirul az öreg ur arca, hangja remeg az indulattól, majd átcsap dörgéssé és végigremeg templom gótives boltozata alatt, mint az égháboru. De amikor az alázatosságról, a szelidségről és jóságról prédikál, úgy zeng a hangja, mintha hárfán játszana. Ilyenkor a lelkéből, a szíve mélyéből jön a hang és utat talál a hívek lelkéhez. Ez Frint Püspök: a szerénység, a jóság, az alázatosság megtestesülése.

Az aradi római katolikus társadalom vezére ez a halkszavu, csendes Minorita-szerzetes. A katolikus megmozdulásokat el sem lehetne képzelni dr. Lakatos Ottó nélkül. Rendkívül sokat is köszönhet neki Arad

Dr. Lakatos Ottó római katolikus közönsége egy a hitélet terén, mint szervezetség tekintetében. Hogy mióta működik Aradon? Talán nem is fontos a pontos évszám. Sokkal fontosabb, hogy Aradon van és magas kora dacára még mindig fiatalos energiával dolgozik.

Mint felszentelt pap fiatalon került az aradi rendházba. Itt aztán felismerték kiváló képességeit és több, szinte lehetetlennek látszó feladat megoldását bízták rá. Dr. Lakatos Ottó szerzetesi alázattal, a Assisi Szent Ferenc iránt érzett fiúi szeretettől megerősödve, férfiasan megállta helyét mindenütt, ahová a Minorita-rend állította.

Évekig tartó eredményes munka után rendtársai megtisztelték azzal, hogy házfőnöki minőségben reá bízták az aradi rendház szellemi és adminisztratív irányítását. Az új munkakörben épp olyan csendesen és eredményesen működött, mint akkor, amikor még egyszerű szerzetes volt. Majd

Értékes ajándékokat, arany, ezüst és aragonit tárgyakat dus választékban olcsó árban vásárolhat

Hartmann Kálmán

ékszerésznél Arad,
Minorita palota. —

azután a rendtartomány konklávéja megválasztotta a rendtartomány gvardiájává. Dr. Lakatos Ottó rendfőnök ekkor emelkedett fel a népszerűség ama magaslatára, amelyen most áll és ahol felekezeti különbség nélkül szeretet és tisztelet övezi. Lejárván rendfőnöki megbízatása, ismét egyszerű szerzetessé lett, de nem térhetett ki ama megbízatás alól, hogy Aradváros római katolikus plébánia teendőit ellássa. És itt találta meg dr. Lakatos Ottó működésének valódi és igazán neki való területét. Ettől kezdve már nem bangzik üres frázisnak, hogy hiveinek lelki atyja. A szó igazi és nem-mesen vett értelmében lelki atyja hiveinek. Hogy mennyire az, mi sem bizonyítja, mint az az őszinte és könnyekbe szökő meghatottság, amikor rendi érdekből elhelyezték Aradról. Sok ezer ember bucsuztatta a vasuti pályaudvaron. Edzett férfiak szemében könny csillogott, amikor a vonat kigördült az aradi állomásról és vitte be Erdélybe az aradi katolikusok népszerű papját. A távozó atyát szokták így megszírni gyermekei. Le nem írható az öröm, amely megszállta Arad katolikusait, amikor rövid távollét után visszajött Aradra dr. Lakatos. Természetesen megint ő lett a plébános, a közhangulat kívánta, hogy ő legyen. És azóta megszokták nélkül tölteni ezt a diszes és munkával járó tisztséget. Tavaly azonban kénytelen volt helyét rövid időre átadni egyik rendtársának. Betegség döntötte ágyba és ezért nem láthatta el funkcióit. Súlyos betegsége idején aggódó szeretettel tekintett nemcsak a hivek serege, hanem Arad egész társadalma a Minorita-rendház felé, ahol szerény szerzetesi szobában vívta heroikus küzdelmét a meglett korú dr. Lakatos Ottó az alattomos betegséggel, amelyet sikerült legyőznie.

A katolikus intézmények egész sora fűződik dr. Lakatos Ottó nevéhez. Mi ezuttal csak két társadalmi szervezetet említünk meg: a Katolikus Kört és a Kolping-legényegyletet. Ez a két intézmény nagyban fellendítette a város katolikuságának társadalmi életét. Dr. Lakatos Ottó tevékenysége kiterjed humanitárius tere is és ebbeli hivatását is Assisi Szent Ferenc szelleméhez hiven tölti be. Az ő kezdeményezésére honosította meg az aradi rendház, hogy minden évben tüzelőfával látja el a szegényeket. Száll is a hála a nyomortanyákból Lakatos Ottó és a Minorita-atyák felé. Nincs a városban olyan jótékonyági mozgalom, amelynek irányításában részt ne venne ez a jóságos lelkű, halkszavu és bölcs beszédű, élettapasztalatokban dúslakodó szerzetes, aki ugy éli életét, ahogyan megfogadta: szerényen, alázatosan,

B É L Y E G Z Ő K E T	
olcsón, jól és azonnal készít	S T A M P A bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben.

Fejfájás ellen Rozsnyay fejpasztilla
ROZSNYAY gyógyszerár, Arad

egyszerűen és tisztán, egyformán szeretve gazdagot és szegényt, akármilyen szertartás szerint dicsérje is teremtő istenét.

Egy temetés alkalmával még a régi világ járta, öreg csendőrök mellé kerültem. Zsidó katonát temettek. Dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi mondta a gyászbeszédet. Egyszerre megszólt az egyik nagybajuszu csendőr:

Dr. Vágvölgyi Lajos — Szépen és okosan beszél ez a zsidó pap. Soha találóbban nem jellemezte még senki Vágvölgyi főrabbit, mint az a nagybajuszu keresztény csendőr. Ugy van: szépen és okosan beszél. Vannak szónokok, akik csak okosan beszélnek, de szónoklatukból hiányzik a szépség. Viszont vannak szónokok, akik szépen beszélnek, de nem nagyon okosan. Az az igazi szónok, aki nemcsak szépen, hanem okosan is tud beszélni, vagyis másszóval nemcsak a lélekhez, hanem az értelemhez is tud hozzáférközni. Dr. Vágvölgyi főrabbi mindkettőt tudja. Hasonlatai mélyek és bölcsék, szónoki lendülete magával ragadó, szóképei ragyogóak és színesek, mint napsütésben a szírvárvány.

Hogy mennyi ideje működik Aradon? Ez nem is fontos. Itt van és mindenki meglegedésére tölti be magasztos hivatását. Nehéz örökséget kellett fiatalon átvennie, amikor az első próbaszónoklás után ráesett a hitközség választása. Oly kiváló ember és híres hitszónok székébe és szónoki emelvényébe került, mint néhai dr. Rosenberg Sándor, az európai hírű tudós főpapéba. Eleinte egy kis idegenkedés kísérte a fiatal főrabbi működését, de hamarosan bebizonyította, hogy legény ám a talpán és a hitközség méltó kezébe tette le az egyházközség szellemi irányítását.

Egyike a legudvariasabb és legszeretreméltóbb embereknek. Mindenkinék kivétel nélkül a legnagyobb készséggel áll rendelkezésre és ahol csak teheti, maga veszi kezébe a segítség irányítását.

Papi működésének megítélése nem tartozik reánk. Mi csupán a tényt szögezzük le, hogy amióta dr. Vágvölgyi főrabbi felrázta a letargiából Arad zsidóságát, sokkal intenzívebb a hitélet, mint más városokban. Szombatonként és ünnepnapokon, amikor prédikálni szokott, szorongásig megtelik a templom, ahol nemcsak zsidók, hanem másvallásuak is nagyszámban élvezik a kiváló hitszónok filozófiával telt, magasröptű szónoklatát. Arad zsidósága büszke lehet tudós főrabbiára.

A legfiatalabb vezető lelkes Aradon. Alig van még túl a negyvenen és már évek óta esperesi rangban vezeti az aradi görög keleti szerb hitközséget Zsupánszki esperes halála után a fiatal Kovintyity Urosra esett

Kovintyity Uros az aradi szerbek választása. Sokan emlékeztek még rá abból az időből, amikor az aradi magyar főgimnáziumban tanult és nagy reményekre jogosító büszkesége volt hitsorsosainak. A fiatal papjelölt te-

hát lelkésze lett az aradi szerbeknek. Felszentelték, megnősült, de rövid boldog házasságát megszakította a kérlelhetetlen sors, amely elszakította tőle hitvesét és árván hagyta egyetlen leánykáját. Ebben a csapásban utmutatást látott a maga számára a jövőre nézve. Azóta kizárólag hiveinek él és papi kötelességét teljesíti úgy, ahogyan a szive diktálja. És bizonyára jól teljesíti kötelességét, mert Kovintyity Uros esperes szive csak jót diktálhat.

Ha nincs elfoglalva a templomban és nem intézi gáji hivei lelki ügyeit, akkor legszivesebben otthon tartózkodik csak azért, bogy a segítségre és tanácsra szorult emberek megtalálják. Egy ilyen szabad délelőtt valóságos bucsujárás helye az esperes lakása. Szinte egymás kezébe adják a kilincset a segílyt kérők, a tanácsra szorultak. Most egy öregasszony nyit be a dolgozószobába. Végre nagynehezen megkapta az utlevelét és most már elutazhatna Magyarországon lakó leányához, de nincsen utiköltsége. Kovintyity Uros részvétellel végighallgatja a nénike sopánkodását, nagyot sóhajt, majd belenyul íróasztala fiókjába, pénzt vesz ki és odaadja az anyókéának, aki hálálkodni szeretne, de az esperes ur leinti. Megsegítette szegényt, pedig nem is volt hitsorsosa.

— Bár lenne annyi jövedelem, hogy mindenkit megsegitethnék, aki hozzám fordul — mondotta e sorok írójának.

Dehát a papi jövedelem nem valami nagy. A hitközség már nem olyan gazdag, mint volt valamikor, hiszen a legtekintélyesebb tagjai repatriáltak Jugoszláviába. A szerb esperes mégis jólétben élhetne, ha jövedelmének legnagyobb részét szét nem osztaná a hozzá forduló ugynevezett szemérmes kéregetők között. De nemcsak anyagi dolgokban keresik fel Kovintyity Urost. Látogatóinak nagyrésze tanácsért fordul hozzá. Gyakran igen bonyolult jogi esetekben kéri ki a bölcs pap tanácsát és ha nem tud maga sem kiigazodni a paragrafusok utvesztőjében, akkor az ingyenkliens még méltatlankodik is. Kovintyity esperes ilyenkor csak mosolyog. Hozzá van ő már szokva ő az ilyesmihez.

Legnagyobb öröme az, ha évente néhányszor szabadságra megy. Ilyenkor felkeresi Jugoszláviában tanuló leányát. Meg kell emlékezni szerb mivoltáról is. Kovintyity Uros valahányszor Jugoszláviában tartózkodik, a művelt európeér szemével nézi az ottani állapotokat és bizony hazajövet nem mindenről szokott elragadtatással nyilatkozni. Noha kritizál, nemzetét mégis fanatikusan szereti és nagy jövőt jósol neki Európa történetében, mert a szerbség demokratikusan kiépített államban él, ahol nem ismerik a faji és felekezeti különbségeket.

Arad előkelő közönsége

GH. ILICA

cipőszalonjában, str. Románului (Bohus-p.) szerzi be cipőszükségletét
Orvosi rendelethez gyógycipők, betétek, luddalp, bokasüllyedés és talp-süllyedés ellen
nagyon olcsó árban készülnek.

„Áthágják a törvényeket, kormányokat buktatnak, megölnek embereket...”

...Letipornak mindent, ami az utjukba kerül és mindezt
— a piszkos nyereségért!

Kicsodák ők?

Természetesen, akiről az utóbbi hetekben annyi szó
esett a világsajtóban:

a fegyvergyárosok.

A Népszövetség gépei nagyon lassan őrölnek. Közben Európa és Amerika hadiszergyárai torkig zabálták magukat és közben Boliviában és Paraguayban is elpusztult néhány ezer ember. S ami elmaradhatatlan, időközökben egy bizottság is kiszállt a harcoló államokba, hogy — tanulmányozza a helyzetet. Tanulmányozta... Jelenlétében megállapította, hogy a két délamerikai állam *csak azért* folytathatja a gyilkos küzdelmet, Amerika és európa fegyvergyárai állandóan ellátják fegyverekkel és különböző hadianyagokkal, Ugylátszik, ez a jelentés ihlette meg a tanácsot, hogy az indítványt napirendre tűzze és le is tárgyalja...

Viszont... szembeállítva Rooseveltt kongresszusi üzenetével, megállapíthatjuk, hogy az Unió elnöke már türelmetlenebb: *messzebb akar menni*. Sürgeti egy régi, mintegy tíz évvel ezelőtt kötött nemzetközi egyezmény végrehajtását, amely lehetővé tenné az államoknak, hogy

a magánhadianyaggyártást és fegyverkereskedelmet mindenütt a világon ellenőrizzék és megfelelő korlátok közé szorítsák.

Egyelőre mindenesetre Anglia indítványa van napirenden. Nagyon csekély lépéske volna, ha a tilalom meg is születne, de még mindig kérdéses, mi volna a hatása — a gyakorlatban? Nemcsak azért, mert nagyon rossz levegőt teremt számára a körülmény, hogy mialatt Genf egyik palotájában megszületik egy ilyen tilalom, egy másik palotájában — megbukik a lefegyverzési konferencia, hanem... főként és mindennek fölött amiatt, hogy a hadiszergyárosok, a Fegyverkezés Internacionáléja, röviden: a *gyilkosipar* különböző vezérkarai egyelőre hatalmasabbak, mindennél és mindenkinél hatalmasabbak. Egyelőre: ők az erősek és a kormányok gyöngék. Egyelőre: az történik, amit ők akarnak. Ugytátszik: a Népszövetség elfogadhat és elhatározhat annyi rezolúciót, tilalmat és intézkedést, amennyi belefér: az egész csak eszmei bábjáték; amit a gyilkosipar akar: az a valóság.

Hogy mekkora hatalom van a kezében?!

Anglia párizsi követe — 1917 végén, amikor a háboru befejezésének lehetőségei mutatkoztak — ezt írta a naplójába: „Nem fog sikerülni; Sir Basill Zacharov a háboru foly-

tatását akarja, a végső lehetőleg". És a háboru folytatódott...

Tíz évvel később egy amerikai gránátkirály, William B. Shearer, ellenállhatatlan göggel henegette világgá, hogy megbuktatta a genfi flottaértekezletet. Azzal nem henegett, hogy kivel és mivel, illetőleg — mennyivel...?

* * *

Valóban, a kérdés: kivel és mennyivel?

Csak gyenge választ ad rá egy amerikai folyóirat, a „Fortune”, amely márciusi számában leleplezéseket közöl a hadiszergyákról és a nemzetközi fegyverkereskedelemről.

Iszonyatos pénzzel rendelkeznek a hadiszergyarak. Szervezkedésük elképzelhetetlen arányu, szervezeteik az egész világot behálózzák. Sajtót tartanak a kezükben, hatalmas sajtót. Politikusokat tartanak a zsebükben. Nemzetiségre és fajra való tekintet nélkül.

Északamerikában a Bethlehem Steel a leghatalmasabb, számtalan alvállalata van, valamennyi gazdag. Saját nyersanyagtelepek, saját sajtó és — saját politikusok. Természetesen: saját bankok is. Angliában a Vickers Armstrong társaság a fegyverkező ipar mammutja. Ellátja az egész Angliát. S ha 500 millió pengő értéket exportál egy évben, akkor az neki már — gyenge export. Igazgatója: egy volt tábornok. Igazgatóságának egyik jelentős tagja Sir Otto Niemeyer, aki igazgatósági tagja az Angol Banknak is. Sok Vickers-részvénye van Chamberlain pénzügyminiszternek, nemkülönben Austin Chamberlainnak is, aki 1925-ben — megnyerte a Nobel-békedíjat. Talán azért a pénzért vásárolt munició-részvényeket...

A Vickers-Armstrongnak gyárai vannak Romániában,

Spanyolországban, Hollandiában, Iroszágban, Kanadában, Újzeelandban, szoros összeköttetésben van az olaszországi Vickers-Ternivel és a japán Mitsui-céggel. Az orosz japán háboru idején mindkét fél szállítója volt; az angol-bur háboru alatt Armstrong-ágyúkkal lőtték a burok az angol katonákat. De az ilyesmi már nem új dolog...

Hatalmas hadiszergyár Franciaországban a Schneider-

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.

Kül és belföldi kozmetikai és piperekülönlegességek állandó raktára

„Elit“ illatszertár

Arad, Fischer Eliz palota

Creusot. A gyár elnöke, a legidősebb Schneider, elnöke két óriásbanknak és több holding-társaságnak is. Franciaországban kívül még 230 hadiszergyára van ennek a francia cégnek. Ezek között legnagyobb a pilseni Skoda-gyár, amelynek viszont Romániában és Lengyelországban vannak üze-
mei. Nem panaszkodhatnak. 1920-ban a Skoda még csak 8% osztalékot fizetett, 1930-ban már 28%-ot. De van Franciaországban más is: a Comité des Forges. Ez a vas- és acélipar központi szervezete; 250 vállalatot, köztük 150 fegyvergyárat tart együtt: ármegállapításokkal és központi bizottságból valamint hat kerületi bizottságból áll. Névleges tőkéje 7¹/₂ milliárd frank, összes tőkéjét azonban 40 milliárdra becsülik. Legerősebb tagja Schneider Creusot. A Comité des Forges főadata, hogy az érdekelt iparágak taktikáját irányítsa, befolyásolja a politikát és propagandát üzzön. Az igazgatóság tagjai voltak Doumer, Lebrun és Tardieu. Az igazgatóbizottság vezetője egy híres fegyvergyáros: Francois de Wendel. Wendel a Banque de France egyik vezetője is, azonkívül kamarai képviselő, a „Journal de Debats” tulajdonosa és annak a csoportnak az élén is áll, amely 1931-ben a szénkartellel megszerezte a „Temps“-t.

* * *

Iszonyatos szervezet, így együtt, tagadhatatlan. Iszonyatos a hatalma, de mindennél iszonyatosabb e hatalomnak és befolyásnak a népek sorsára való hatása. Borah szenátor néhány hónappal ezelőtt erről így nyilatkozott az amerikai szenátusban:

— Mialatt a férfiak és asszonyok milliói kinlódva tengődnek, nyomorúságosan ruházkodva, kiéhezetten vánszorgognak az uccákon végig, s mialatt a kormányok nem tudják kifizetni az adósságaikat, a fegyvergyárosok 12—20 és 30%-os nyereségre tesznek szert. Mialatt a világ azon igyekszik, hogy a háboru katasztrófája után magához térjen, olyan híreket terjesztenek, amelyek újabb háborút okozhatnak. Áthágják a törvényeket, kormányokat buktatnak, megölnek embereket, letipornak mindent, ami az utjukba kerül és mindezt — piszkos nyereségért...

Több ízben bebizonyítottuk, hogy
sorsjegyeink szerencsések

Aradmegyei

Takarékpénztár R. T.

a Dáciával szemben

Országos visszhangja

támadt Barabás Béla méltatlan temetéséről írott cikkünknek. — A Magyar Párt jelenlegi vezetősége nem alkalmas a „Barabás Béla emlékmű“ akciónak levezetésére

(Arad) A Barabás Béla temetéséről írott cikkünk városszerte élénk feltűnést keltett és megbeszélés tárgyát képezte. A nyugodt tónus és a mégis őszinte kritika mindenütt helyeslő visszhangot váltott ki, csupán az aradi Magyar Párt vezetőségében fogadták a súlyos és indokolt megállapításokat vegyes érzelmekkel. Ezek a kevesen kénytelenek voltak maguk előtt beismerni, hogy

a vezér temetésének megrendezésében is tehetetleneknek bizonyultak.

Annyira azonban mégsem tudnak felülemelkedni az önbeismerésben, hogy Erdélyszerte jogosan elítélt tehetetlenségük következményeit levonják. Nem. Itt még nem tartanak az urak.

Nem hajlandók elmozdulni a párt éléről, derogálnak nekik visszavonulni a közkatona sorába,

pedig ott a helyük, hiszen a vezér halála után a közvélemény már ugysis degradálta az alvezéreket és a vezéreket.

Valamiképen mégis jóvá szerették volna tenni a soha meg nem bocsátható hibákat, amelyeket Barabás Béla vég-tisztessége körül elkövettek. A szűkebb vezérkar nem érezte magát kompetensnek, hogy saját magának megadja a felmentvényt. Összeült tehát a városi és megyei tagozat intézőbizottsága, amely hosszas vitatkozás után valahogyan mégis reparálta a vezér iránti kegyeletlen keletkezett folytonossági hiányt. Az intézőbizottság ugyanis kimondotta, hogy Barabás Béla emlékének vél áldozni azzal, ha a pártelnöki tisztességét hat hónapig nem tölti be. Hát ez elég kegyeletes aktus. Csakhogy nagyon is átlátszó. Ez nem jelent se többet, se kevesebbet, csak annyit, hogy

továbbra is minden a régiben marad, vagyis a tehetetlenség és kezdeményezés hiánya marad a vezetés érénye továbbra is.

Megint a kis személyi ambíciók fognak előtérbe nyomulni, mint ahogy meg is történt, hiszen a megyei választásokra

CONSUM könnvével szigoruan kirakati készpénz áron, felár nélkül vásárolhat

SZÉKELY divatruházában, a színházzal szemben.

kellett jelölni. No de se baj, a megyei tanácsban is képviselőre van szüksége a magyarságnak. Majd meglátjuk, helyzetállanak-e azok az urak akiket a párt jelölt.

A temetéskörüli rendezési hibákról és mulasztásokról egyetlen szó nem hangzott el a párt nagyvezérkarának ülésén.

Még interpelláció formájában sem. Ennek megállapításával tartozunk a történelmi igazságnak.

Történt azonban még valami, amiről meg kell emlékeznünk. A szűkebb vezérkar nemrég összeült és a város és megye magyar tömegeiben megnyilvánult elégedetlenség és zugolódás visszhangjaként olyan határozatot hozott, hogy gyűjtés révén alapot teremj, amelyből nemcsak diszes sir- emléket emel Barabás Bélának, hanem a cluji egyetemen tanuló egyik szegénysorsu magyar diákot is támogatni fogja. Ha az aradi Magyar Párt vezetősége ezt a határozatot meg is valósítja, mi leszünk az elsők, akik meghajtjuk az urak előtt az elismerés lobogóját. Csakhogy... csakhogy nem hiszszük, hogy erre sor fog kerülni. A mostani vezetőségben nincs sok bizalmunk és így nem sok a remény, hogy a Barabás Béla emlékét méltóképen megörökítő alapítvány testet is fog ölteni.

Valuta és árucsempészésben

Arad benevezhet Európa-bajnokságra

(Arad.) Az aradi lapok megírták, hogy a Budapesti rendőrség egész sereg aradi embert tartóztatott le, akiknek az volt a bűnük, hogy valutával üzérkedtek. A letartóztatottak között van Hartmann Andor aradi fiatalbmbler is, akinek Bucuresztiben „Stap“ címen menetjegyirodája volt. Azt is részletesen megírta a napisajtó, milyen egyszerű módszerrel működött a társaság, amelynek vezetője Hartmann Andor volt. Az élelmes emberek egyszerűen kihasználták azt a lehetőséget, amellyel a magyar nemzeti bank a zárolt pengőnek részleges fölszabeditásának szinte ezüstálcán nyújtott át minden hájjal megkent, ravasz embereknek.

Azon csodálkozunk, hogy a zárolt pengővel való manipuláció nem budapesti agyvelőben született meg, hanem nekünk aradiaknak jutott a feltalálás kétes értékű dicsősége. Igaz, hogy ha a magyar fővárosban valami svindli vagy nem egészen tiszta ügy derül ki, legalább egy aradi okvetlen bele van keverve akár mint szenvedő fél, akár mint cselekvő és hasznot húzó ~~örös~~ ~~örös~~. Ezt a „hiresség“-et szívesen átengednék Európa ~~akarmely~~ más városának, de ha már nem lehet a tényen változtatni, akkor legalább beszéljünk róla őszintén és minden kézvonásos kertelés nélkül.

Az aradi Hartmann-fiu jóttányival sem jobb, sem rossz-

szabb, mint bármely mai ember, aki kevés munkával, — ha lehet — semmilyen munkával, fáradság nélkül akar pénzt keresni, még pedig sok pénzt, hogy habzsolhassa az élet gyönyöreit, hogy szórhassa a pénzt, hogy elmondhassák róla: gavallér fiu. Ezt tette Hartmann Andor is, akit a pengő-manipuláció miatt Budapesten fognak felelősségre vonni, de hazajövet alkalmasint itt is meggyülik a baja a bírósággal, mert a budapesti nyomozás folyamán az is kiderült, hogy Hartmann, mint a bucuaresti menetjegyiroda tulajdonosa tekintélyes összegű lelt csempészett ki Romániából. Ezer és ezer embernek nem sikerül a megengedettnél akár egy leuval is többet kivinnie az országból anélkül, hogy a határon rá ne jönnének. A Hartmann-fiunak sikerült a valuta-sibolás. Hogy sokkalta agyafurtabb lenne a vám öröknél, abban kételkedni bátorokodunk. De hogy a sibolás körül valami nincs rendjén, az több mint valószínű. Ez különben majd ki fog derülni a vallatásnál.

A valuta sibolással és csempészéssel való könnyű pénz-szerzés olyan embereket is elcsábít, akik igazán nincsennek rászorulva erre a jövedelemtöbbletre. De megteszik mégis, sokszor igen veszélyes körülmények között, mert a pénz csak úgy jó, ha minél több van belőle és ha úgy gurul az ember felé, hogy ne kelljen érte becsületes és tisztességes munkát végezni.

Vannak Aradon többen, akik aranyat, ékszer-t sibolnak ki az országból és olyanok, akik selymet csempésznek be külföldről.

Mindenki tudja róluk, hogy mi a mellékfoglalkozásuk és senki sincs, aki ezért megvetné őket. Sőt ellenkezőleg: boldogoknak érzik magukat, ha az uri csempéssel egy asztalnál ülhetnek. Mert addig, míg az uri csempészt le nem leplezik, nem bűnös, holott megkárosítja az államot. Ez a mai kor mentalitása. De mihegyt a hatóságok markába kerül, megindul ellene minden oldalról a hajtóvadászat, mintha csak rablógylilkosságot követett volna el.

Mi nem törünk pálcát Hartmann Andor és társai felett. Bűnösök ugyan, mert haszonlesésből törvénybe ütköző cselekedetet követtek el, amiért meg is fognak bűnhődni. A kor-szellem bűnös, amely nem a munka megbecsülésére tanítja az embereket, hanem arra, hogy munka nélkül harácsoljanak pénzt és éljék világukat, amíg a törvény paragrafusai meg nem botlanak.

Mindennemű parafa- és fadugó, valamint pincészeti cikkek raktára

S Z E R D E R I T

S. A. pt. Com. de Art. de plătă și chimicale

Parafa és vegyszertári cikkek rt. Arad, bul. Carol 63. Vis-a-vis Bca Nat,

Orvosi kozmetikai intézet Arad, strada Românilor 10
Szőrtenítés, szemölcsölés ávo
lítás, arcápolás (bárletben is). Esti kitészítés. Külön fűzviselő árak

Csillagászati számok

egy pénzügyi szövetség jelentéséből

(Newyork.) A Reconstruction Finance Corporation most adta ki 1934 május végén lezárt jelentését, amelyből a következő gigantikus számadatokat vesszük ki. Ezen év május hó végéig ez a hatalmas méretű pénzügyi szövetség nem kevesebb, mint 5,286,717 ezer dollárt kölcsönzött ki és visszafizetés címén 1,449,389 ezer dollárt inkasszált be. Ez a horribilis tétel az intézet alakulásának napjától, 1932 február 2-án kezdte meg működését a krízis leküzdésére, egészen az év május 31-ig jött létre. Érdekes részletek derülnek ki a továbbiakban.

Első helyen a bankok állnak, mint adósok. Éddig 1,581,357 ezer dollárnyi hitelt vettek igénybe, amiből 967,958 ezer dollárt fizettek vissza. A visszafizetés tehát 61 százalékra tehető, amiből az amerikai bankélet lassu, de biztos konszolidálására lehet következtetni. Jelzálogbankok és intézetek 250,345 ezer dollár tartozással szerepelnek, amiből 68,952 ezer dollárt fizettek vissza. Mig a bankok a kölcsönvett összeg 61 százalékát visszafizették, addig a jelzálogintézetek visszafizetési aránya alig éri el a 26,5 százalékot. Ebből az világlik ki, hogy az Egyesült Államokban az ingatlanforgalom kérdése még mindig fájó seb, amely a Roosevelt-kormány által életbeléptetett alátámasztási rendszabályok dacára sem hajlandó gyógyulni. Ingatlant nem nagyon vásárolnak és értékük egyáltalán nem emelkedett.

A vasutak eddig 402,610 ezer dollárt vettek kölcsön, amiből csupán 57,895 ezer dollárt fizettek vissza, tehát adósságuk alig 14,4 százalékát likvidálták. A vasutaknak különben nagyszerűen megy és nincs okuk panasza. A kormány kezdeményezésére nagyszemű kölcsönöket kaptak új vonalak létesítésére és a régiók kijavítására, amivel a kormány részben levezette a munkanélküliséget. A vasutak sokat profitáltak Roosevelt rendszerétől. A legtöbb vasuti társaság a tavalyihoz képest megnégyszerezte a hasznát és egyébként is rózsás jövő elé tekinthet. A legtöbb társulat sikerrel vezette be vonalain az új gyorsvonatokat, amelyeknek óránkénti átlagos sebessége 100–120 kilométer. Nemsokára minden vasuti társaság bevezeti vonalaira az új gyorsvonatokat. A kocsik könnyű fémből készültek és úgy vannak megkonstruálva, hogy számoltak a legcsekélyebb légnyomással is. Az új típusu kocsik a régióknak negyed súlyát teszik ki és így hatalmas mértékben leszálltak az üzemeltetési költségek. Minden komforttal, elsősorban szellőztetőkészülékkel vannak felszerelve a kocsik. Minthogy a legtöbb vonalat villamosították, el lehet képzelni, milyen perspektíva tárul az amerikai vasutak elé.

A még fennmaradó összeg nagyrésze olyan kölcsönökre szorítkozik, amelyeket az egyes államok, városok és közüzemek vettek igénybe. Ezek hosszulejratu kölcsönök és a visszafizetési arány nem is jöhet tekintetbe.

Műjég állandóan REUSZ jéggyárban

Két Zimmermanné

nem fért meg egy bőrüzletben

(Arad.) Regényíró tollára méltó az a családi érdekekkel spékelt kereskedői háborúság, amely az utóbbi időben két aradi bőrkereskedés között a napilapok hirdetési rovatában és a nyílttérben immár két hete folyik lankadatlan vehemenciával. A két Zimmermann féle bőrüzletéről van szó, illetve a két majdnem egyforma cégjegyzésű bőrüzletéről, amelyek majdnem egymás mellett kínálják portékájukat a Iancu Avram-téren. Az egyik cégtáblán ez áll: Zimmermann Lajos özvegye és fia. Ez az üzlet nem rég nyílt meg a valamikor híres Pölzl-kávéház helyén. A másik régi bolt, amely most kapott új cégtáblát. Ez azt adja hírül mindenkinek, akit érdekel, hogy a régi bolt Zimmermann Lászlóé, Zimmermann Lajos fiáé.

Máskor is történtek üzletlikvidálások, máskor is megesezt, hogy cégtársak szétváltak. De még soha oly hangos kisérőzenéje nem volt az ilyen tranzakciónak, mint a Zimmermann-esetben. Nem barátságos uton való szétválás történt itt, hanem

heves harcok folytak kulisszák mögött.

Igyekszünk tárgyilagosan ismertetni ennek a nem mindennapi ügynek a történetét. Zimmermann Lajos dusgazlag aradi bőrkereskedő elvált a feleségétől, aki egy fiuval ajándékozta meg. A válás oka senkit sem érdekel. Magánügy. A kisfiu ottmaradt az apjánál, aki újra nősült. Második házasságából ugyancsak fia született. Zimmermann Lajos súlyosan megbetegedett. Az orvosok mindent megtettek, hogy megmentsék, de az orvosi tudomány már nem segíthetett rajta. Egy szép napon lehunyt a szemeit örökre és árvaságra hagyta két fiát és voltaképen két özvegyet hagyott maga után. A nagy vagyon fele természetesen az első házasságából származó fiué lett, aki mellé érdekei megvédésére az aradi árvaszék az elhunyt öccsét, Zimmermann mérnököt nevezte ki gyámul. A vagyon másik fele a második házasságából való fiué, illetve ennek anyjájé lett.

Az első asszony semmiképen sem tudott beletörődni abba, hogy fiát ne ő nevelje. Törvényes uton igyekezett elérni, hogy a nagybácsi gyámsága megszűnjön, de nem érte el célját. Évekig folyt a küzdelem a gyermekért, míg végül is az árvaszék az anya kívánságára elszámoltatta a törvényes gyámot. Ez alkalommal súlyos megállapításokat

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Nyári öltönyök és kabátok.**
Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény.
Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel

tett az árvzszek, aminek az lett a következménye, hogy elmozdította a gyámot és a Zimmerman-fiu új gyámjává édesanyját nevezte ki, mert a gyermek nevelése szempontjából, de meg anyagi érdekei szempontjából is kívánatosnak látszott, hogy édesanyja legyen a törvényes gyám.

Az anya bevonult az árvaszéki végzés alapján a bórkereskedésbe, ahol a második özvegy már otthoniasnak érezte magát. Mindegyik anya a maga érdekeit védelmezte, ami emberi szempontból érthető is. El lehet képzelni milyen jelenetek folytak le a jömenetelű boltban minden hónap elején, amikor az elszámolások történtek. Ezek természetesen családi természetű nézeteltérések voltak, amelyek nem kívánkozhatnak a nyilvánosság elé kényes természetüknél fogva. Ezeknek a kulisszák mögötti harcoknak végre az lett a következménye, hogy a szemben álló felek a saját, illetve gyermekeik szempontjából elhatározták a különválást, a közös üzlet likvidálását. Ez huzamosabb időt vett igénybe, míg végül az elmúlt hó folyamán befejeződött a szétválás.

Ez a rövid története annak, hogy most az Avram Iancu téren majdnem egymás mellett két Zimmermann Lajos feliratu cégábla ékeskedik.

Szervezze meg a város

a parti mentőszolgálatot a strand-szezon idejére

(Arad.) Alig köszöntött be Aradra a kánikula, máris halálos áldozata van a Marosnak. A napokban vízbefult kislány nem az első a sorrendben. Már jóval ezelőtt megindították azt uszni nem tudó vakmerő emberek, köztük egy usznitudó diplomás ember is. Hiába alacsony a Maros vízállása, hiába hömpölyög lassu egykedvűséggel a langyos víz, nem száz százalékosan biztos szabad Marosba való fürdés.

Általános szabályként fel kellene állítani a következőt: aki nem látja be, hogy az uszás éppen olyan elengedhetetlen követelmény, mint a járás, az nem való nyilvános fürdőbe, az maradjon otthon és fürödjék a fűdőkádban, ha van fűdősobája. Nem a tulságos sportszeretet diktálja ezt, hanem a józan megfontoltság. Aki repülőgépre ül anélkül, hogy vezetni tudná a gépet, saját veszélyére és felelősségére cselekszik. Ha lezuhan, csak önmagát dönti veszélybe. Ellen-

Nyári ruhákat, kabátokat legszebben fest,tisztít, valamint gallérokat legolcsóbban fényez

str. Bratianu 11.

KNAPP

str. Ep. Radu 10.

modernül berendezett vállalata.

ben az, aki nem tud uszni és mégis szabad vízbe merészkedik, mások biztonságát is veszélyezteti. Ha elmerül, természetesen mindenki a segítségére siet, hiszen ez emberi kötelesség. Az életmentés természetes dolog, de az uszni nem tudó viselkedése egyáltalán nem természetes. Minthogy fegyelmetlen és tapasztalatlan, félelmében magát a mentőtjét sodorja veszélybe annyira, hogy fuldoklót és mentőtjét együttesen kell kimenteni a vízből. De az is megtörténik, hogy három vagy négy ember forog veszélyben az életmentésnél. A leggyakoribb esetben egyik elmerül a vízben és csak napok múlva kerül felszínre a holtteste.

Az uszni nem tudó tehát minden fürdőnek a veszedelme. Ez a megállapítás keményen hangzik ugyan, de aki végigigult egy életmentést, az nem a vízbe, hanem a pokol világosságos fenekére kíván mindenkit, aki az uszás tudománya nélkül szabad fürdőbe merészkedik. Hajmeresztő esetek szoktak lejátszódni a mentés folyamán. Megesik például, hogy a fuldokló annyira elveszti a fejét, hogy birkózni kezd a mentőtjével, mintha csak nem is akarná, hogy kimentsék. Az ilyent néhány fejbeesapással elkábitják vagy félig megfuttják és így huzzák ki a hajánál fogva a vízből. Főként arra vonatkozik a cikkünk elején hangoztatott általános szabály, aki virtuskodni szeret a vízben, amelynek természetét egyáltalán nem ismeri. Az ilyen embertényleg maradjon otthon a fürdőszobájában és virtuskodjék ott, ha erőnek erejével virtuskodni akar. Elvégre a fürdőkádba is bele lehet fuladni, de itt legalább sinkinek az életét nem veszélyezteti.

Az uszás tehát szinte elengedhetetlen mindenki számára. Aki nem érti a módját, hogy a szabad vízben miként kell mozogni, az legjobban teszi, ha elkerüli a szabad vizet. Mert a szabad víznek megvannak a maga veszedelmei. Ezeket a veszedelmeket csak az uszni tudó küzdheti le és ha leküzdötte, élvezzi a gyönyörűséget. Aki uszni tud, az felelőssége teljes tudatában ugrik például fejest. De az uszni nem tudó felelőtlenül keresi a nem neki való élvezetet. Nemesak a veszedelem miatt tanácsos a nem uszónak kerülni a nyilvános fürdőket, főként a szabad fürdőket, hanem azért is, mert viselkedése és mozgása olyan suta, hogy nevetségessé válik és szinte bohóca lesz a fürdőnek, akivel boldog-boldogtalan tréfát üzhet.

**Mindennemű könyv-
kötészet**i munkát vállalok a legolcsóbb árban, izléses, diszes és praktikus kivitelben.

A. Mihailovicu

Arad, Kultur-palota.

Nem rossz üzlet

a házasságközvetítés

(*Timișoara.*) Talán még sohasem volt oly nagy a házassági kedv, mint manapság. De a legtöbb házasodni hajlamos férfi és nő nem találja meg önmaga az utat, amely a házasság boldog révébe vezet. Igen sok a félnék, a visszavonult, az elhagyatott, a munka rabja. Ezek segítségre szorulnak. Akinek nincs rokonsága, baráti köre, amely segítségére lehetne életpárjának megválasztásában, az rendszerint vagy az újságok apróhirdetéseire fordul, vagy pedig hivatászerű házasságközvetítőre bizza magát.

A házasságközvetítő tudatában van annak, hogy mestersége üzletté alacsonyítja le a házasság intézményét.

Tudja, hogy jogosan nézik le, amiért anyagi előnyök miatt hivatásszerűen foglalkozik egymásra nézve vadidegen emberek összehozásával. Hogy valamiképpen enyhítsék a közutálatot mesterségük iránt, két módszert találtak ki. Az első egész jól vált be mindig. Abból áll, hogy a házasságközvetítő rendszerint nemesi előnevet ajándékoz önmagának díjtalanul és ezzel eléri azt, hogy nem tartják hivatásos házasságközvetítőnek, hanem előkelő társaságbeli embernek, aki nem pénzért akar boldoggá tenni egy emberpárt. A másik módszer a palitogás. Valamelyik lapban megjelenik egy apróhirdetés, amelyet úgy fogalmaznak meg, mintha maga a házasodni szándékozó férfi adta volna fel. A hirdetésre természetesen rengeteg ajánlat fut be és mindegyik ajánlatra elmegy ugyanaz a válasz:

az ajánlat mélységes hatást gyakorolt, egy boldog frigy minden feltétele adva van.

A lépement hölgyike természetesen személyes ismerkedésre vágyódik, levél levelet követ, végre annyira benne van a dologban, hogy észre sem veszi, amikor a házasságközvetítő egy kis előleget kér. amit a lépement „ügyfél“ készséggel el is küld.

Fölösleges hangsúlyozni, hogy a házasságközvetítőnek az előleg a legnagyobb gondja,

mert hiába hoz létre valamely házasságot, nem perelheti a feleket, ha nem fizetik meg neki a megígért közvetítési díjat. Ha azonban bezsebelte az előleget, akkor mélységes hallgatásba burkolózik a házasságközvetítő. Szerény kérdezősködést válaszra sem méltat.

Sürgető levelekre vagy fenyegetésekre rendszerint valamilyen udvarias kifogással áll elő, de az előleget semmi körülmények között nem adja vissza.

Az a fél azonban, aki ovatosságból nem fizeti le az előleget, ki van téve a házasságközvetítő praktikáinak. A szerencsét-

lent hosszas és kitartó munkával annyira megdolgozzák, hogy végre személyesen jelenik meg a házasságközvetítőnél, aki ekkor kijátssa leghatásosabb ütőkártyáját, amely ebben a mondatban foglalható össze:

„Az érdekelt személy a mellékszobában van. Ha le méltóztatik fizetni az előleget, az ismeretséghez vezető ut nyitva áll az Ön számára“.

Most már nics helye a bizalmatlanságnak és az ügyfél lefizeti az előleget. Nyomban be is következik a csalódás. A szomszédszobában rendszerint senki sem tartózkodik. Az indokolás: az illető türelmetlen lett, hirtelen rosszullet fogta el, vagy sürgősen elhívták. A legjobb esetben a mellékszobában a házasságközvetítő egyik alkalmazottja tartózkodik, aki rövid időre eljátssa a nősülni akaró férjjelöltet.

Hogy az ilyen szélhámoszágon alapuló üzlet mennyire kifizetődik, arra a következő adatok mérvadók. Egy ilyen házasságközvetítő-üzem havonta ötezer leit költ lap hirdetésekre, évi 24 ezer leit fizet lakbér címén. A vállalat két év alatt nem kevesebb, mint 65 milliomosnőt hirdetett, köztük 30 apátlan-anyátlan árvát. Ötszáz lei utánvét mellett az iroda koholt névjegyzéket küldött szét jólszituált férjjelöltekről. Ez a lista kilenc év alatt semmit sem változott. A vallás, foglalkozás, kor... minden változatlanul megmaradt, csak a vagyonuk ért el mesebeli dimenziókat. A turpisság végül is kiderült, a rendőrség közbelépett. Egyetlen napon utánvét címén tízezer lei érkezett a házasságközvetítő irodához. Minden társadalmi osztály képviselve volt a károsultak között, akik közül soha egyetlenegy sem kapott az iroda révén egy életre szóló társat.

Ha nem is lehet végleg kikapcsolni a házasságközvetítőt a mai életből, jól teszi mindenki, aki közvetve óhajt élet-társat találni, ha óvatosan veszi a házasságközvetítő ígéreteit és lehetőleg nem ad előleget, hanem csak akkor jutalmazza meg szolgálataiért a közvetítőt, ha a házasság létre is jött.

V e g y e n
szerencsés
Goldschmidt
sorsjegyet!

Rolf nincs többé...

(Timișoara.) Az elmúlt héten kimult Rolf, a mi dédelgetett kutyánk. Tíz éves volt. Ebből nyolcat nálunk töltött el. Hogy mennyire fájdalmas egy ilyen jó és kedves teremtés elvesztése, azt csak az nem tudja megérteni, akinek hiányzik a hatodik érzéke: az állatok iránti érzék. Ugy vélem, hogy ezeknek száma évről évre kisebbedik, mert az emberek kezdik megszeretni az állatot, hiszen az élet nappnta rondább lesz, annyi mindendről kell lemondani és így szinte vigasztalás a sok lemondásért egy kedves és okos kutya, egy finom macska, egy éneklő madár. A legtöbb ember mostanában azért szerez kutyát, hogy kárpótolja magát mindenért. A kutya megbízható barát és hűséges kísérő, akinek az eltartása nem kerül nagyon sokba. De a kutya nemcsak jó pajtás, hanem valósággal családtag azzal a külömbséggel, hogy sohase szerez az embernek bánatot és szomorúságot és mindig számítani lehet a szeretetére és ragaszkodására.

Had beszéljek Rolfról, a pompás juhászkutyáról. Ugy sem lesz erre többé alkalom. Kutyát lehet pénzért venni, ajándékba kapni, de mégis az a legszebb, ha a véletlen odaveti a házba, ha maga állít be hozzánk. Rolf is úgy jött hozzánk hivatlanul. Eppen ezért szeretjük meg a feleségemmel. Nagyszerű példány volt Rolf. Karcsu, a szőre szürke és bézs-szinű, szemei nagyok és okosak, körülöttük szemüvegszerű szőrzet, ami ezt a kutyaarcot kifejezésteljessé tette. Amikor aztán egy tányérban eledelt tettünk eléje, megpecsételődött köztünk és Rolf között a széttéphetetlen barátság. Egyébként is nagyon szerette az ingyenc falatokat, akár a gazdája, pedig közönséges parasztfajta volt. Régi gazdája nem is fogadott el semmi kártalanítást azzal az indoklással, hogy a kutya úgy se maradt volna nála, mert mindig jobb életre vágyakozott.

Ezt a jobb életet nálunk csakugyan megtalálta. Nem akarok ezzel eldicsekedni, hiszen a háziállat iránt tanusított szeretet, jóság és gondosság egészen magától értetődő valami. Ritka az olyan kutya, amely annyira be tudna illeszkedni a családba, mint néhai Rolfunk. Az egyik ember dresszirozza a kutyáját, a másik agyondédelgeti. Rolfnak egyikben sem volt része. Mondhatnám önmaga, minden különös nevelés nélkül lett a család igazi tagja. Ennek az a magyarázata, hogy úgy beszéltünk Rolffhoz, mintha emberhez szóltunk volna. Meg kell vele értetni, hogy te kutya hozzánk tartozol, be van osztva a napi teendő, meg vannak a jogaid és kötelességeid, mint nekünk kétlábu kutyáknak. A legfontosabb, hogy sokat kell a kutyával foglalkozni, sokat kell hozzá beszélni. Én komolyan beszéltem Rolffal. Megmondtam neki, hogy az uccán felborzolt szőrrel morogja meg ellenségeimet, de mégis leg-helyesebb, ha messzire elkerüli őket. A morgásával szemeivel és füleivel felelt, az elülső lábaival kért bocsánatot, ha valamit elvétett és ha játékos kedve szottyant, akkor a hátára feküdt.

Pompás példány volt, Nem azért dicsérem úgy, mert az enyém volt. De tényleg fájának különleges példánya, mert olyan tulajdonságokkal rendelkezett, amelyek embereknel is ritkaságszámba mennek: jellemes és kedélyes volt. Igen: kedélyes volt. Kutya is lehet kedélyes és ezt többféleképpen tudja kifejezésre juttatni. Csak meg kell figyelni a kutyát. Aztán Rolf ismerte az embereket. Tudta például kit kell örömsaholással fogadni, kit pedig haragos ugatással. A rokonokat és barátokat farkcsóválva üdvözölte. A hitelezőket ellenben és főként az adóvégrehajtót és a felperes ügyvédjét fogcsikorgó morgással tisztelte meg.

Teltek-multak az évek. Rolfból öreg ebb lett, hogy a juhászkutya átlagos élettartama tiz-tizenkét év. És Rolf meg mindig vidám és fürgé, tartósan ugat és futkároz. Csak néha lassítja meg a járását, de ezt nem szokás észrevenni. Azt sem, hogy bizony már nehézkes. Aztán teljesen elbágyad szomoru lesz, már nem is tud egymaga lábraállni, ölben kell levinni a lépcsőn. Elviszem az állatorvoshoz, aki alapos vizsgálat után a fejét csóválja, ami azt jelenti, hogy a páciens szíve bizony már nagyon gyenge. Azt mondja az orvos, nincs értelme, hogy a szegény állat tovább kínlódjék. Egy injekció az ágyba és megszabadul minden kintól. Persze a beleegyezésem nélkül nem teszi meg. Szörnyű dilema előtt állok. Az értelem azt mondja, hogy igen, meg kell lenni, mert ezt írja elő a humanizmus. De az érzésem tiltakozik ellene. Egy egész éjszaka ezzel a kérdéssel bajlódtam. Másnap délelőtt kimult a szegény pára szeliden, csendesen és tapintatosan. Ezt a régi tulajdonságát még a halála percében is megőrizte, amennyiben sietett segítségemre lenni, hogy ne tépelődjek többé az ő sorsa fölött.

Rolf nincs többé. Mintha hiányoznék valami az életemből. Mintha kiszakítottak volna valamit belőlem. Sehol sem találok a helyemet. A feleségem nem is mer mutatkozni, mert dagatra sirta a szeméit. Imár egy hete tart ez a gyászos állapot, amely azt hiszem, lassanként mégis meg fog szünni, hiszen embert sem szoktunk sokáig siratni, gyászolni. Hogy mi lesz ezután? Alighanem kimondom a határozatot, hogy soha kutya nem lesz többé a házamban. Ez a kategórikus határozat természetesen csak addig marad érvényben, amíg a véletlen ismét egy kedves kutyát sodor hozzánk, akiben örömünk telik.

— **Szentgyörgyi** Önt is hívja Asszonyom, hogy divatujdonságait bemutathassa. Az exkluzív kelmeminőségeken kívül roppant gazdag választék áll rendelkezésre az olcsóbb árcsoportba tartozó divatos és megbízható minőségű kabát, kosztüm, komplé és ruhaanyagokban. A legkényesebb egyéni izlés is kielégítésre kerül! Szentgyörgyinéél semmi sem drágább, mint másut, de szebb, jobb és divatosabb!

Bumbesti Victor

bucuresti főrendező érdekes nyilatkozata Bécsben a román színházi viszonyokról

(Bécs.) Bumbesti D. Victor, a bucaresti Nemzeti Színház főrendezője, akt jelenleg Bécsben tartózkodik, a következő nyilatkozatot tette a romániai színházi viszonyokról:

— A román színház legalább is üzletmenet szempontából megtalálta a kapcsolatot a nemzetközi színházi élettel, amennyiben pénzügyi tekintetben a bucaresti szezon éppen oly rossz volt, mint akár a bécsi, akár a párisi. A színházi krízis elsősorban közönségválság.

— A román Nemzeti Színház, amelynek főrendezője vagyok, abban látja legelőkelőbb feladatát, hogy kiválasztott és gonddal előkészített klasszikus darabokat tűz műsorára. Francia, német és angol drámaírók művei szerepelnek műsorán, Shakespeare-től Goethen és Schilleren át egészen Shawig. A jövő szezonzban legtöbb valószínűség szerint műsorra tűzzük Tell Wilmost teljesen új rendezésben. A bécsi Burgtheater Tell-előadása lebeg szemünk előtt. Természetesen szoros összeköttetést tartunk fenn a francia színházzal. Így például néhány hónap mulva néhány legjobb szerepében fog nálunk fellépni Ventura Mária, a párisi Comédie française román származású világhírű tagja, partnerével, Jean Jonellel együtt.

— A külföldi nagyszerű darabok mellett nem hanyagoljuk el a hazai szerzőket, főként a fiatalokat sem. A mostani román drámai irodalom nagy reményekre jogosít. Csak egyetlen drámát említek, Luca és Georges Cyprian »Judás« című alkotását. Ez a darab egészen új világításba helyezi a Judás-problémát. Judás nem a pénz miatt lesz árulóvá, hanem nemzeti indokokból. Jézusban a zsidók elhivatott királyát látja és Dávid utódként szolgálja. Igen ám, de Jézus szétveti küldetése népies kereteit és az egész emberiség megváltását hirdeti. Abban a pillanatban, mihelyt Judás felismeri, hogy Jézus eltávolodott a nemzeti gondolattól, elfordul tőle és kiszolgáltatja üldözőinek. A darab mindenütt hatalmas sikert aratott. Cypriannak van egy vígjátéka, amelynek ez a címe: Az ember a gebével. Eltekintve attól, hogy Románia majdnem minden jelentős színpadán nagy sikerrel ment, kasszadarabja volt egy igen előkelő berlini színház-

Évtizedek alatt szerzett országos hírnév garantiálja, hogy a legegyszerűbb, legjobb kivitelű férfi és női cipők készülnek megrendelésre

V á r h e l L á s z l ó

cipőkészítő üz. mében.
Arad, strada Bratiano

*Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek
VOJTEK gyógyszerárban*

nak és a csehszlovákiai szinpadoknak is nagyszerű műsor-darabja.

— A Nemzeti Színház már tradícióinak megfelelően sem adhat teret a könnyebb fajsúlyú daraboknak. Kárpótlásul a bucaresti magánszínházak annál több vígjátékot és operettet hoznak színre. Maga az Opera sem kivétel ez alól. Főként a bécsi darabokat kedvelik nálunk. Nemrég én magam rendeztem a bucaresti Operában Markovszky bécsi rendező társaságában a Három kislányt. Markovszky tanárt egyébként vendégrendezőnek szerződtették az egész szezonra. A bucaresti Operában hamarosan két Lehár-operett kerül bemutatásra: a Friderika és a Mosoly országa. Operák és operettek Bucarestiben sokkal nagyobb közönségsikerre számíthatnak, mint prózai darabok. Bár a román Operaház még a kezdet nehézségeivel küzd, mégis oly széles rétegek látogatják, hogy a jövő szezonban négy új román operát tűzhet műsorára. Az egyik Dragoin orthodox misztériuma, a „Brancoveanu”, új feladatok elé állítja a rendezőt és a szereplőket is. Az egész cselekmény egy orthodox templomban játszódik le és az egész zene orth. templomi énekekből áll.

Néma vállalatoknak

BCU Cluj / Central Library Cluj

nem érti szavát a közönség

(Arad.) A törzsasztalnál beszélgettünk kereskedelemről, reklámról, meggyásról. A törzsasztal egyik tagja, tekintélyes nagykereskedő, a következő meglepő kijelentést tette:

— Nincs szükségem propagandára és így hirdetésre sem. Ügynökökkel dolgozom. Az ügynök az üzlet élő reklámja.

A laikusok helyeselték, és azzal érveltek, hogy a mai gazdasági helyzetben minden felesleges leut meg kell takarítani. Egy másik nagykereskedő, aki külföldön tanulmányozta a reklám kérdését és a hirdetés hatásait, a következőket válaszolta kollegájának:

— Befellegzett az olyan árunak, amelynek előnyeit az eladó ügynök kénytelen dicsérni cége rövidlátása vagy farkasága miatt.

Az ügynöknek nem az a feladata, hogy élő reklámja legyen vállalatának, hanem az, hogy a már kellőképpen reklamizozott portékát eladja.

Ha reklámot is kell csinálnia és emellett az eladást is neki kell lebonyolítania, hátrányba kerül azzal a konkurrens kollegával szemben, aki már reklamizozott árut kínál a vevőnek. Tapasztalatból tudom, hogy a vevőnek sem kedve, sem ideje hosszú szónoklatot végighallgatni. Ma már nem élünk a régi jó időkben, amikor az ügynöknek egyuttal mulattatni és

megszédíteni kellett a kuncsaftot. A mai emberek sokkal idegesebbek és nem szeretik az ugyevezett szédítő dumát.

De ezért ne tessék azt hinni, hogy a reklám és az ügynök tevékenysége ellentétes. Ennek éppen az ellenkezője igaz. *Az ügynök és a reklám kiegészítik egymást.* Én is dolgozom ügynökkel, de azért nagy súlyt helyezek a reklámra is. Persze bolondság olyan portékával rászabadítani az ügynököt vagy utazót a vevőre, amelyet előzőleg nem reklámoztak. Ugyanilyen naiv bolondság azt hinni, hogy a portékánkat kellőképpen reklámoztuk, akkor nincs többé szükség a közvetítő szervre: az ügynökre, illetve utazóra. Reklám és ügynök kiegészítik egymást. Csak arra ne tessék hivatkozni, hogy a rossz viszonyok miatt kell leépíteni a reklámot és egyedül az ügynök mellett maradni.

Éppen most van szükség a reklámra, amikor a fogyasztó vásárlóképessége csökkent, amikor a munkanélküliség folyton emelkedik. Most nem lehet megkövetelni az ügynöktől, hogy kellőképpen nem reklámozott árut könnyedén eladjon, mint ahogyan a konjunktúra idején történt.

— Éppen most van szükség a reklámra. Ismételten hangsúlyozom: reklámra szükség van;

Reklám nélkül egyetlen vállalat sem tud eredményeket felmutatni.

Persze a reklámot sem szabad túlméretezni. Mindenki addig takarózzék, ameddig a takarója ér. Minden vállalkozó gondosan kalkulálja ki, mennyit költhet reklámra. De ne hallgasson a könyvelés könyörtelen szellemére, mert ha ráhallgat, ha a kiméretlen számokra támaszkodik, meghalt a kezdeményezés, vége a vállalkozási kedvnek. Aki nem viszi bele a köztudatba vállalatának előnyeit természetesen a reklám révén, az elvesztette a csatát a mai kiméretlen világban, az már önmagában sem bizik és így nem csodálkozhatik rajta, ha a fogyasztóközönség nem bizik benne.

Minden józanul gondolkodó ember ennek az érvelésnek fog igazat adni, mintahogy külföldön mindenki, aki valamilyen árucikket forgalomba akar hozni, először a reklám jól bevezetett módszeréhez folyamodik, hogy a közönség érdeklődését felkeltse áruja iránt.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

divatáruháza Arad, str, Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

A hordár,

aki leszakadt a romantikus Aradról

(Arad.) A város egyik forgalmas pontján, — a Fehér Kereszt szálló sarkán — várja mindennap a jó szerencséjét. Már több mint negyven esztendő óta. Kérdem tőle, mikor lett hordár?

1884-ben...

Akkor még világkorát élte a hordár „ipar“ Egyik legveszedelmesebb versenytársa, a telefon még kezdetleges, a kerékpár mint közlekedési eszköz, a Messenger boy, autó még ismeretlen volt.

— Közel van már a 70-hez, ugye?

— Már tul vagyok, tul a 75-ön is.

Pedig nem látszik meg rajta a sok idő.

— Már nem sokan vagyunk — mondja — 26 közül, de nem áll ki mind, mással foglalkoznak, mert ez már csak nagyon keveset hoz.

— Mégis?

— Hát nem lehet biztosat mondani. Mára már megkerestem 25 leit. (Délután volt). Tegnap 40 leit. (Vasárnap). De ez ritka. Van ugyanis, hogy semmi sincs. Hát, hogy éppen meg nem halunk éhen.

— Valami árszabásuk is van.

— Van, van, csakhogy ezt nem lehet betartani, nem is merünk kérni. Ha valaki kérdi, hogy mit kapunk, hát rábizuk, „amit tetszik adni“. Megváltozott a világ.

Pár pillanatig némán mered maga elé, aztán kissé földerül az arca.

— Ja, régen... a konjunkturába... Akkor bizony volt nap, hogy megkerestem 500 leit is. Csakhogy akkor is volt a farsangnak bőjtje. Beosztással kellett akkor is élni... De hát mégis jobb volt.

— Hát szerelmesleveleket küldözgetnek-e még a hordárral?

Széles gesztussal felel:

— Megette a fene... Mára...

Kissé elméláz. — Nem mondom, előfordul, de nagyon ritkán.

A pirossapkás, fürgelábu hordár valamikor hozzátartozott Arad romantikájához. De elmúlt a romantika és vele együtt az ő idejük is. Akiket még látunk, legtöbbszörre öreg emberek, akik már csak „becsületből“ is kitartanak régi „strand“-jukon.

HIRDESSEN
az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a „Solvo“ pirula, dr. Földes Béla gyógyszer-tára, Arad.

Mi a titka

a házi orvos-cserének

(Arad) Az utóbbi időben igen gyakran megtörténik, hogy egyesek megszakítják az összeköttetést eddigi házi orvosukkal és más orvost keresnek fel. Az általános felfogás az, hogy azért cserélik a házi orvost, mert hiányos a tudása. Ez azonban nem így van. Egy kiterjedt praxissal rendelkező aradi orvos nemcsak kötelező kollegialitásból, hanem őszinte meggyőződéssel jelentette ki arra a kérdésemre, hogy az orvos hiányos tudása miatt hagyják ott a betegei:

— A tudás hiánya miatt mindössze három percent erejéig hagyják el házi orvosukat a páciensek.

Az esetek további 97 százalékának ismertetésére nem volt hajlandó.

Tehát mindössze három százalék. Csakugyan ilyen kicsiny lenne ama orvosok száma, akik semmit sem tudnak? Avagy csak ilyen kevesen vannak tudatában annak, hogy semmit sem tudnak? Valószínű, hogy az orvosi tudás hiánya azért szerepel az orvos cserénél kis százalékban, mert a laikus meg sem tudja bírálni, vajjon érti-e mesterségét az orvos vagy sem? A leg több páciens nem azért hagyja ott orvosát, mert tudását lebecsüli, hanem azért, mert az orvos nem becsüli le kellőképpen a betegét. Ami másszóval ennyit jelent: ha az orvos a páciense anyagi viszonyainak megfelelően kiállított számlát prezentál, akkor a páciens cserbenhagyja régi orvosát és a legközelebbi alkalommal más orvost „szerencsétlen” látogatásával.

Van még egy másik ok is, amiért a páciens gyakran cseréli az orvost. A páciens megköveteli orvosától, hogy az uccán vagy társaságban is rendelkezésre álljon. Az orvosok hatalmas többsége azonban erre nem kapható. És ez rendjén is van így. Elvégre az orvostudomány nem utszéli tudomány. Az uccán az orvos nem adhat tanácsot. Erre a célra ott van a rendelője a pontosan megállapított rendelési idő-

Szerencsés és boldog, aki sors-
jegyet az

**Aradi Általános
Takarékpénztárnál**

szerezte be, Bulevardul Regina Maria

vel. A társaságban pedig az orvos is éppen olyan vendég, mint a páciense, tehát nem lehet tőle olyasmit követelni, ami a vendég jogkörén kívül esik: ezuttal ingyenes orvosi tanácsot.

Tíz százaléka az orvos-cserének arra vezethető vissza, hogy a házi orvos nem rohanhat azonnal a hívószóra a beteghez. Lehetetlenség, hogy az orvos minden esetben azonnal a beteg ágya mellett teremjen. Aztán tapasztalásból tudja, mennyire nem szoktak sürgősek lenni az ugynevezett sürgős esetek. Az is igaz viszont, hogy a beteg és környezete türelmetlen és mindjárt halálos kimenetelű bajtól fél. Meg kell azonban fontolnunk a tényt, hogy egy orvosnak több a betege, viszont sok betegnek ugyanaz az orvosa. Ha ezt az orvost a sok beteg közül az egyik nem találja meg azonnal, már más orvoshoz rohan.

Van még érdekesebb ok is. Egyik orvos-ismerősömtől hallottam. Rendelő-órája alatt egy nő jelent meg rendelőjében. Előadta, hogy éppen utban volt orvosához, aki évek óta kezeli. Utközben meglepte a zuhogó eső és így kénytelen volt megszakítani utját és így a legközelebbi orvost felkeresni. Inkább orvost cserélt tehát, csakhogy ne ázzék meg és ne kelljen ruhát cserélnie. Sok egyéb oka is van az orvos-cserének, de a legkézenfekvőbb ok mégis az, hogy a páciens nem hajlandó megfizetni az orvosát, aki önfeláldozóan, legjobb tudása szerint kezelte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mindenről mindenkinek

Egy öreg könyvmoly emlékei a történelem, irodalom, művészet és a humor örökéletű birodalmából. „Az Erdélyi Élet” eredeti rovata

Áruk cseréje — gondolatok cseréje

(Oradea). A napoleoni háborúk után Európa országai elzártak egymástól. A nagy francia forradalom eszméitől félték? Vagy a szomszéd állam nyersanyagaitól, iparától és kereskedelmétől? Talán mindkettő közrejátszott abban, hogy becsukták a kapukat, fölemelték a vámsorompókat és az az ország tartotta és nevezte magát boldognak, amelynek ez az elzárkózás a legjobban sikerült.

Persze nem a legnemesebb szempontok vezették az elzárkozó törekvéseket. Az angol földbirtokos, aki bérlőnek adta ki a földjét és jövedelmét a városban költötte el, a bérlő, aki kiszípolozta a kisbérlőket, azért követelt gabonavámokat, hogy ezek

mellett a gabonavámok mellett biztosan, drágán adhassa el a maga buzáját, rozsát.

A takaró-lázadás

A nép pedig éhezett. És mert az éhes nép kenyeret és jogot követelt a maga számára, összeütközésbe került az uralkodó földbirtokos osztállyal és vetületével, az államhatalommal. Már 1817-ben nagy hullámokat vert a „takaró mozgalom. Tömegesen zarándokoltak London felé, hogy a királynak átadják panaszukat. És mert számítottak arra, hogy az éjszakát az országuton töltik, takarókat vittek magukkal. A mozgalmat leverték, vezetői börtönbe kerültek.

Két évvel később Manchesterben, a Szent péter téren,
százezer ember vonult ki és tüntetett a gabonavámok ellen.

Az államhatalom mozgósította a farmereket és azok leverték a tüntetőket. Halottak tucatja, sebesültek százai feküdtek a gabonavám és a kizsákmányolás csatatéren. És folyt a harc megállás nélkül, amíg 1838-ban azután a rossz termés és a vámok következtében éhínség fenyegette az országot. Ebben az inségben megindulnak a tüntetések országszerte a gabonavámok ellen. Egy-egy bátrabb képviselő a parlamentben is felszólal, de az agráriusok leszavazzák. Kinn az országban pedig gyűlés gyűlést, harcot harc követ és a harcban immár az élen járt *Cobden* Richárd, egy földműves gyermeke.

Heten a nagybirtok ellen

Nem valami fényes gyermekora volt a szabadkereskedelem és a béke egyik legnagyobb polgári apostolának. 1804 junius 3-án született. Földművescsaládban nőtt fel, amely később kis birtokát is elvesztette és ahogy maga is írja, „rossz táplálkozás, rossz tanítás, rossz bánásmód“ mellett lett férfivá.

A szerencsés véletlen egy rokon-kereskedőhöz juttatja és ott tesz szert első ismereteire és ott olvassa először azt a közgazdászt, aki egész korára legnagyobb hatással volt és aki Richárdóval együtt Marxnak legértékesebb előfutára, a közgazdaság egyik megalapozója: Adam Smith-et. A szabadság gondolata akkor gyökeresedik meg benne és attól fogva élete a vállalt eszmék hirdetésében telik el.

Kezdődik a gabonavámok ellen irányuló agitáció. Megalakult, hét ember alapította az „Anti Corn Law League“-et, a gabonavámellenes ligát, csak hogy ezek a heten nem a horogkereszt hétjei

— Minden cikkért írója felel. — Az „Erdélyi Élet hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

voltak a müncheni sörházban, hanem szabadságot hirdettek az emberiség számára.

A liga népszerűsége rohamosan terjedt. Hiába szegült ellene a nagybirtokos agitáció. Hiába próbálták megakadályozni sikerét. Egypár esztendő és Cobden az alsóházban ül és Peel miniszterelnöknek, a nagy Róbertnek, ugyancsak munkája van, hogy sakkban tartsa a fiatal féktelent.

Peelék ezt hirdetik: az olcsó kenyér alacsony munkabéreket jelent, a gabonavámok eltörlésének előnyét tehát csak a gyárosok élveznék. A gyárosok tényleg a gabonavámok ellen foglalnak állást abba a hitben, hogy az olcsó kenyér elégedetté teszi a munkásságot.

Peel bukása, a szabadkereskedelem győzelme

Cobden elgondolása azonban ez volt:

a gabona szabad forgalma olcsóbb kenyeret, tehát emberibb megélhetést jelent. Az áruk szabad forgalma összeköti az országokat és ez előmozdítja a nemzetek között való békét.

Harcra harc, váltakozó politikai küzdelmek, amíg azután 1846-ban eltörlik a gabonavámokat. Peel megbukik és Cobden hozzáfog második nagy művéhez. A béke munkáját csinálja és a béke ellenségei kiüldözik hazájából. Hol kap ekkor az Amerikába emigrált Cobden támogatást? Rochdale takácsai azok, akik mandátumot adnak Cobdennek és Cobden hazatér s megköti a kereskedelmi szerződést Franciaországgal. Ez volt Cobden utolsó nagy műve. Utána rövidesen meghalt, 1865 április 2-án.

Alakja a korai kapitalizmus hátterével válik érthetővé. Ez a fejlődő, gyarapodó, fölfelé törő kapitalizmus békét és szabadkereskedelmet akart, az áruk és gondolatok szabad cseréjét követelte magának és Cobden megértette az idők szavát. A mai kapitalizmus háborút és elzárkózást hirdet. És a mai kapitalizmusnak is vannak diktatúrás prófétái.

Háborus korból, elzárkózó korból nézzünk vissza 130 esztendővel Cobden születésére, mert szabadsága — a kapitalista szabadság —, amelyet nem nekünk és nem értünk harcolt ki, ugyanakkor a középosztály erejének kibontakozását is jelentette.

—d—i

Tavaszi angol és francia divatlapok
érkeztek a „REVÜ“ SZALONBA

CSONT

elsőrendü uriszabósága, ARAD, Str. Eminescu 15.

Mindennemü fűszer és csemegeárunk legjobb minőségben
ÉLES fűszer és csemege üzletében

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Tét egy emberfej

A francia filmek mindig üdítő változatosságot jelentenek az amerikai és német filmek tengerében. A francia filmeknek mindig van valami különlegesen európai íze, ami a német és osztrák filmekről nem mindig mondható el, míg az angol filmek majdnem kizárólag amerikai mintára készülnek, hiszen tulajdonilag amerikai színészeket és rendezőket foglalkoztatnak. A világ összes filmgyárai tulajdonilag a rendezőnek juttatják a vezető szerepet és a színészi alakításokat a háttérbe szorítják a trükkök és a rendezői meglátások és feltalálások. Ha nincsen ötletes és különleges rendezőjük, nincsen jó film. Ezzel szemben a francia filmekben még mindig a színészi alakítás a fontos és a rendezők bármily nagy művészek is, egyébként bő teret nyújtanak a színészi munkának és az egyéni művészet érvényesülésének.

A francia filmen a színész és a szerep van mindig előtérben és talán ennek köszönhető, hogy igazán művészi filmjátékot csak francia filmen láthatunk. A gyárak nem sajnálják a film méterjeit, hogy teret adjanak egy-egy megrázó hatalmas jelenetnek, amit a színész csak úgy tud megjátszani, ha kellő időt kap rá. Igaz, hogy a franciáknak vannak hatalmas színészeik, akik a kollektív munkából kiemelkedve gyönyörűbbnél gyönyörűbb emberábrázolásra képesek. Náluk nincs olyan kis jelenet, amit meg ne játszanának és érzésük hurjain ne fűznének egyetlen meglepő képbe, amiből az emberi jellem misztikus fénye világít.

A Central mozgó új filmje bűnügyi történetet dolgoz fel, de teljesen eltér a hasonló zsánerű amerikai és német filmektől. A bűnügyben ugyanis nemcsak az izgalmakat és borzalmakat keresi, hanem bőséges teret talál művészi jelenetekre. Nem kerüli a nehéz helyzeteket, sőt keresi az olyan szituációkat, amelyeket az amerikaiak rendszeren elkerülnek. A francia bűnügyi film nem csábít senkit a bűnre, mert a bűntények minden irtózatosságot mozzanatát feltárja a néző előtt. Amikor egy amerikai bűnügyi drámában valakit agyonlőnek, rendszeren csak dördülés hallatszik és legfeljebb a zuhanás kezdete látszik. A francia filmekben végigjátszák a jelenetet épp úgy, mintha színpadon történne, nem hiába, hogy a franciák találták fel és kultiválják legjobban a Grand Guignolokat. A mostani film csodálatos hűséggel mutatja be egy autógázolás lejátszódását, amelyet az életben ugyszólván sohasem láthatunk, holott mindennap olvashatunk róla.

Téved azonban, aki azt hiszi, hogy a film minden előnye kimerül ezekben a dolgokban, mert ezenkívül olyan szép szerelmi és családi jeleneteket is látunk, amik egymagukban is érdemessé tennék, hogy ezt a filmet megcsodáljuk.

Írja le százszor: Reklám kell! Reklám kell! Reklám kell!

BUCUREȘTI,

ARAD, TIMIȘOARA, CLUJ, ORADEA, BRAȘOV, SATUMARE, CERNĂUȚI, IAȘI, CONSTANȚA, CRAIOVA

adp

**Reklám-propa-
ganda és reklám-
vállalat**

**Unternehmung für
Reklame und Reklam-
propaganda**

Teljes teletelőséggel, — legolcsóbban és leggyorsabban, — vállaljuk bel- és külföldi vállalatok gyártmányainak kül- és belföldi propagálását a létező összes reklámhivatkozások felhasználásával. Reklámhivatkozásokat, hirdetések elhelyezését a leggyorsabb időn belül elhelyeztünk bármely országban vagy városban: mozikhelyeken, strandokon, villamosokon, autobuszokon, pályaudvarokon, postahivatalokban, lapokban, uccai hirdetőoszlopokon, tüdőhelyeken, vasutakon és hajókon, szállodákban és kávéházakban, sporttelepeken. Propagálunk rádió, körlevelek és röpcédulák útján, vállaljuk áruminták szétosztását és vándorkiállítások rendezését. Reklám ügyekben díjtalanul adunk szaktanácsot, készítünk tervet és költségvetést. Egészen röviden: ajánlatunk révén megtakarítunk rengeteg feleslegesen elpazarolt időt, céltalanul kidobott pénzt és hiábavaló fejtörést, mert eredményteljes reklámpropagandát csak tapasztalatokban gazdag, elhivatott szakemberek fejthetnek ki.

Kérjen ajánlatot az erdélyi központtól: Arad, Palatul Banca Românească. — Telefon 520

Legolcsóbb! — Legmegbízhatóbb! — Leggyorsabb!